

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 80 0 П 001804 19 Рев 2
Бања Лука, 10.4.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Јадранке Станишић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Р.Ђ. рођена Ш. из Б., коју заступа Д.Т., адвокат из С., против тужене Рк „П.“ а.д. Б., коју заступа В.Д., адвокат из Б., ради заштите права из радног односа, одлучујући о ревизији тужене, против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 18 Гж 2 од 13.12.2018. године, на сједници одржаној 10.4.2019. године донио је

РЈЕШЕЊЕ

Ревизија се усваја, пресуда Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 18 Гж 2 од 13.12.2018. године и пресуда Основног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 17 П 3 од 15.11.2017. године укидају и тужба тужитељице се одбацује.

Обавезује се тужитељица да туженој накнади трошкове поступка у износу од 3.363,00 КМ, у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 17 П 3 од 15.11.2017. године, одбачена је тужба у дијелу којим тужитељица тражи да се обавезе тужена да је врати на рад, на одговарајуће радно мјесто, а одбијен је преостали дио захтјева за исплату изгубљене плате за период од 9.2.2007. године до 30.9.2017. године у износу од 60.505,21 КМ, као и захтјев да јој тужена, од 1.10.2017. године до повратка на рад, плаћа изгубљену плату у мјесечном износу од по 400,00 КМ, те је одбијен и захтјев за исплату законске затезне камате на плату, за период од 9.2.2007. године - од доспјелости сваке појединачне плате из овог периода до повратка на рад и тужитељица је обавезана да туженој накнади трошкове поступка у износу од 5.280,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 18 Гж 2 од 13.12.2018. године, жалба тужитељице је одбијена и првостепена пресуда потврђена у одбацујућем дијелу, којим је одбачена тужба за враћање тужитељице на рад код тужене, док је њена жалба усвојена и првостепена пресуда преиначена у одбијајућем дијелу тако, што је усвојен тужбени захтјев за исплату изгубљене плате за период од 9.2.2007. године до 30.9.2017. године, у укупном износу од 60.505,21 КМ, са законском затезном каматом од 9.2.2007. године - од доспјелости сваке појединачне плате из овог периода, до повратка на рад и да тужитељици исплаћује плате у мјесечном износу од по 400,00 КМ, од 1.10.2017. године до повратка на рад и да јој накнади трошкове поступка у износу од 10.447,20 КМ.

Тужена ревизијом добија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се добијана пресуда преиначи тако, да се жалба тужитељице одбије и првостепена пресуда потврди или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење, уз накнаду трошкова поступка према трошковнику и трошкове састава ревизије, у износу од 900,00 КМ.

Тужитељица у одговору на ревизију тужене предлаже да се ревизија одбије.

Ревизија је основана.

Тужитељица захтјевом у тужби тражи: враћање на рад код тужене и исплату изгубљене плате за период од 9.2.2007. године до 30.9.2017. године, у износу од 60.505,21 КМ, а од 1.10.2017. године до повратка на рад, плату у мјесечном износу од по 400,00 КМ са каматом (од 9.2.2007. године до повратка на рад), од доспјелости сваке појединачне плате из овог периода, до исплате.

Првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је рјешењем тужене број 2039/2000 од 25.11.2000. године, утврђен престанак радног односа тужитељици и да је тужитељица тужбу за заштиту повријеђеног права поднијела Основном суду у Бијељини дана 3.1.2001. године, којом је тражила поништење рјешења и враћање на радно мјесто секретарице; да је тај суд, пресудом број П-292/02 од 7.10.2002. године тужбени захтјев тужитељице усвојио, а пресудом Окружног суда у Бијељини број Гж-111/03 од 4.2.2005. године жалба тужене је усвојена и првостепена пресуда преиначена тако, што је тужбени захтјев тужитељице одбијен, док је пресудом Врховног суда Републике Српске број Рев-405/05 од 9.2.2007. године, ревизија тужитељице усвојена и другостепена пресуда преиначена на начин, да је наложено туженој да тужитељицу врати на „радно мјесто које одговара њеној стручној спреми и радним способностима“ (умјесто на радно мјесто секретарице), а у осталом дијелу (за враћање на рад), жалба је одбијена и првостепена пресуда потврђена; да је тужитељица 18.5.2007. године поднијела Основном суду у Бијељини приједлог за враћање на рад и за исплату изгубљене плате за период од 25.11.2000. године до 25.4.20107. године, у износу од 16.416,40 КМ (о ком потраживању није суђено поменутом правоснажном пресудом), који је усвојен рјешењем Основног суда у Бијељини број 080-0-И-07-000728 од 20.6.2007. године у погледу враћања тужитељице на рад, а одбијен је у погледу исплата накнаде плата (то рјешење је укинато у одбијајућем дијелу рјешењем Окружног суда у Бијељини број 12 0 И 001260 08 Гж од 29.11.2010. године) и да је тај извршни поступак „због отварања парничног поступка“, прекинут рјешењем суда од 18.2.2014. године; да је тужитељица у овој правној ствари поднијела тужбу 31.8.2007. године, која је преиначена поднеском од 3.3.2015. године, за исплату изгубљене плате за период од 25.11.2000. године до 30.11.2014. године (72.082,83 КМ), камате у износу (53.490,70 КМ) и уплату доприноса и за регрес, која је првостепеним рјешењем број 80 0 П 001804 14 П 2 од 1.4.2015. године одбачена и то рјешење је, поводом жалбе тужитељице, потврђено рјешењем Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 15 Гж од 5.7.2016. године, а рјешењем Врховног суда Републике Српске број 80 0 П 001804 16 Рев од 19.10.2016. године, ревизија тужитељице против наведеног рјешења, је одбијена; да је у наставку поступка тужитељица поднеском од 24.8.2017. године и на главној расправи од 17.10.2017. године поставила тужбени захтјев којим тражи: враћање на рад, исплату изгубљене плате за период од 9.2.2007. године до 30.9.2017. године у износу од 60.505,21 КМ а од 1.10.2017. године до враћања на рад, плате од по 400,00 КМ, са каматом.

Полазећи од утврђења да је о захтјеву тужитељице за враћање на рад код тужене правоснажно пресуђено пресудом Основног суда у Бијељини број П-292/02 од 7.10.2002. године и да је тужена поступила по напријед наведеној ревизионој пресуди од 9.2.2007. године и понудила тужитељици да потпише уговор о раду, што она није прихватила, примјеном одредбе члана 67. став 1. тачка 4. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), првостепени суд је тужбу тужитељице у овом дијелу (због пресуђене ствари), одбацио. Код оваквог стања ствари и чињенице да тужитељица у спорном периоду није радила, суд је закључио да нема основа за обавезивање тужене на исплату изгубљене плате за период од 9.2.2007. године до 30.9.2017. године у износу од 60.505,21 КМ и од 1.10.2017. године до враћања на рад, од по 400,00 КМ са каматом, слиједом чега је тај дио захтјева, одбио као неоснован.

Другостепеном пресудом је жалба тужитељице одбијена и првостепена одлука у одбацујућем дијелу тужбе за враћање тужитељице на рад потврђена, а жалба је усвојена и првостепена пресуда преиначена у одбијајућем дијелу захтјева за исплату изгубљене плате за наведени период и у наведеном износу тако, што је тужбени захтјев у том дијелу усвојен. Према становишту другостепеног суда, како тужитељица није враћена на рад код тужене, јер није закључила уговор о раду, тиме је спријечена да оствари тражене плате које би остварила да је враћена на рад, те како је „благовремено“ поднијела тужбу (31.8.2007. године) за исплату плате, захтјев је у том дијелу усвојио, као у ставу 2, 3. и 4. изреке побијане пресуде.

У овом ревизионом поступку спорна је другостепена пресуда у усвајајућем дијелу захтјева за исплату изгубљене плате.

Нижестепене пресуде нису засноване на закону.

Тужба у радном спору, поред захтјева за утврђење незаконитости акта послодавца којим је повријеђено неко право радника, може садржавати и захтјеве за осуду на чинидбу, као што су: враћање радника на рад (радно правна реинтеграција), исплата накнаде изосталих плата и других накнада, јер поништење одлуке о престанку радног односа подразумјева радну реинтеграцију, а слиједом тога и исплату накнаде за период за који је раднику, доношењем незаконите одлуке о престанку радног односа, било онемогућено да ради. У овом случају тужитељица није тако поступила.

Тужитељица је за заштиту својих права, поводом престанка радног односа, благовремено поднијела тужбу суду дана 3.1.2001. године, али само са захтјевом за поништење рјешења тужене, којим јој је утврђен престанак радног односа и за враћање на рад, који поступак је окончан пресудом Врховног суда Републике Српске број Рев-405/05 од 9.2.2007. године.

Накнаду плате која је предмет овога спора, тужитељица у том поступку није тражила, све до подношења тужбе у овој парници дана 31.8.2007. године, којом је тражила изгубљене плате за период 25.11.2000. године до 25.8.2007. године, у износу од 17.908,80 КМ а поднеском од 3.3.2015. године је поставила захтјев за исплату изгубљене плате за период од 25.11.2000. године до 30.11.2014. године у износу од 72.082,83 КМ, камате у износу од 53.490,70 КМ, за уплату доприноса и за регрес, која тужба је (како је напријед речено), правоснажним рјешењем Основног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 14 П 2 од 1.4.2015. године, одбачена као неблагоприятна и то рјешењем је

одржано на снази рјешењем овог ревизионог суда број 80 0 П 001804 16 Рев од 19.10.2016. године.

Имајући у виду да је тужба тужитељице напријед наведеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 001804 15 Гж од 5.7.2016. године, одбачена као неблагоприятна за новчано потраживање за период од 25.11.2000. године до 30.11.2014. године, другостепени суд је погрешно судио када је, налазећи да је тужба за исплату плате (поднесена дана 31.8.2007. године) „благовремено поднесена“ и када је поводом поднеска тужитељица од 24.8.2017. године (то јесте, након окончања наведених судских поступака), у овој парници - настављеној „отварањем нове фазе поступка“, закључио да је „та тужба“ (какав карактер су нижестепени судови дали наведеном поднеску) - благовремена, захтјев тужитељице за изгубљене плате, за период од 9.2.2007. године до 30.9.2017. године и за убудуће, од 1.10.2017. године до повратка на рад, усвојио.

Другостепени суд је, дакле, изгубио из вида да захтјев тужитељице за исплату изгубљене плате представља самосталан захтјев за заштиту једног од права из радног односа и да, ако се тужбени захтјев састоји из више дијелова који могу представљати самосталне тужбене захтјеве у посебној парници, какав је овдје случај, за сваки од њих се благовременост тужбе цијени од дана када је повреда тог права (чија се заштита тражи у радном спору) учињена, односно од дана сазнања за повреду. Тужитељица је за повреду права на исплату плата за наведени период, сазнала даном престанка радног односа који јој је престао рјешењем тужене од 25.11.2000. године, јер је за повреду права на плату знала сваки мјесец за који јој је изостала исплата плате, од када је почео тећи рок из члана 118. став 2. ЗР за подношење тужбе. Рок за подношење тужбе у радном спору је преклузиван рок материјалног права унутар кога се мора подићи тужба, под пријетњом губитка права, чија се заштита тражи. Пропуштањем овог рока (који је протекао истеком једне године од дана сазнања за престанак радног односа), тужитељица је изгубила и само право на исплату накнаде плата (које јој је повријеђено још 2000. године), када је донесено рјешење о престанку радног односа.

Одредбом члана 118. раније важећег ЗР (који овдје представља мјеродавно право, јер се примјењивао у вријеме повреде права тужитеља из радног односа), прописано је да радник који сматра да му је послодавац повриједио право из радног односа може да поднесе тужбу надлежном суду за заштиту тог права (став 1.). Тужбу за заштиту права радник може поднијети у року од једне године од дана сазнања за повреду права, а најдаље у року од три године од учињене повреде (став 2.). Наведени рок је преклузивног карактера и његово пропуштање доводи не само до губитка права на покретање радног спора, него и до губитка самог права које би у том спору било предмет заштите.

Рок из цитиране законске одредбе се рачуна од дана сазнања за повреду права, односно од дана када је радник сазнао да му је неко право ограничено, ускраћено или на други начин повријеђено. Према томе, погрешан је став другостепеног суда да се вријеме сазнања о повреди права у погледу исплата плата има везати за дан сазнања за коначан исход поступка о поништењу одлуке о отказу уговора о раду, на основу које је тужитељица престала радити код туженог.

Како је тужитељица предметну тужбу суду поднијела по истеку законом прописаног рока, када је већ преклудирана у заштити својих права, а у приједлогу за извршење раније донесене ревизионе пресуде (од 9.2.2007. године) није, сагласно одредби члана 217. став 1, 2. и 3. ЗИП предложила да суд донесе рјешење, којим би

одредио да јој тужени (извршеник) исплати на име плате мјесечне износе доспјеле од правоснажности одлуке (чије се извршење тражи), па док поново не буде враћен на посао (а право на накнаду у посебном поступку, по ставу 6. овог члана, може се остварити само по благовремено поднесеној тужби), тужба тужитељице је неблагоприятна, па је иста као таква одбачена (члан 67. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП).

Слиједом наведеног, а на основу члана 249. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Кад суд одлуку против које је поднијет правни лијек укине и одбаци тужбу, одлучиће о трошковима цијелог поступка (члан 397. став 2. ЗПП). Како је ревизија тужене усвојена и тужба тужитељице одбачена, а тужени је на рочишту за главну расправу и у ревизији определијелио захтјев за накнаду трошкова поступка, тужитељица му је дужна накнадити трошкове обрачунате на основу основице од 100 бодова: за састав одговора на тужбу и заступање на припремним рочиштима одржаним 7.4.2008. године; 28.5.2008; 3.12.2014; и 10.5.2017. године, на којим се расправљало (Тар. број 2. став 1, у вези са Тар. број 3. став 1. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката „Службени гласник Републике Српске“, број 68/05, даље: АТ) и заступања на главним расправама на којима се расправљало, одржаним 28.1.2015. године; 4.3.2015; 23.6.2017; и 17.10.2017. године, те основице од 50 бодова, за припремно рочиште од 27.2.2017. године и на главној расправи од 12.9.2017. године, на којим се није расправљало, што износи 1000 бодова (2.000,00 КМ), увећано за паушалну награду од 25 % (Тар. бр. 12.) и порез на додатну вриједност (члан 6. АТ), износи 2.925,00 КМ и за састав ревизије 438,00 КМ, што износи укупно 3.363,00 КМ, док је захтјев преко овог износа одбијен као превисоко постављен, а захтјев за састав одговора на жалбу је одбијен, јер та правна радња није била нужна за вођење ове парнице (члан 386. став 1. и члан 387. став 1. ЗПП).

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић